

BİTKİSEL BİYOÇEŞİTLİLİK

Doğada farklı bitki ve hayvan türleri ile bunların içinde yaşadıkları cansız çevreleri meydana getiren etmenlerin bir araya gelerek oluşturdukları değişik ekosistemler mevcuttur. Bu sistemleri oluşturan ve biyolojik çeşitliliğin en önemli unsurlarından birisi olan bitkisel çeşitlilik, ekolojik sistemlere ve çevre sağlığına olumlu değer kazandırmaktadır. **Bu bağlamda bitki çeşitliliği ya da bitkisel biyoçeşitlilik belirli bir bölgedeki farklı bitki türleri ile türler içindeki kalıtsal varyasyonları ifade eder.**

Fot. Kaynak : (Url – 1)

Son yıllarda sıkça kullanılmaya başlanan bitki çeşitliliği kavramı, tarım, endüstri, tıp ve biyoteknoloji konularında en değerli kaynakları oluşturmakta ve gelecekte insanlığın sigortası durumundadır. Dünya nüfusunun % 90'ı 15 farklı bitki türü ile

beslenmektedir. Dolayısıyla bitki çeşitliliği, başta gıda olmak üzere temel ihtiyaçların karşılanmasında vazgeçilmez bir yeri olan doğal kaynakların temelini oluşturmaktadır. Yabani türler tıp alanına da önemli katkıda bulunmaktadır. Tıpta kullanılan ilaçların yarısının kökenini yabani bitkiler oluşturmakta ve dünya nüfusunun yaklaşık % 80'i ilaçların ilk kaynağı olarak bitkileri kullanmaktadır. Benzer şekilde tıp alanında kullanılan ilaçların % 30'una yakın bir kısmı bitkilerden geliştirilmiştir. Tarımsal üretimin arttırılabilmesi için çeşitli hastalık ve zararlılara dayanıklı, adaptasyonu geniş türlerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Bunun için gerekli kalıtsal bilgiler, yetiştirilen yerel bitkiler ve bunların akrabası olan yabani türlerde bulunabilir. Dolayısıyla bitki çeşitliliği, ileride tarımsal amaçlı biyoteknoloji uygulamalarında gerekli olacak genetik kaynakları oluşturmaktadır. Bu açıdan büyük önem taşıyan bitkisel kaynaklar, bir ülkenin sahip olabileceği önemli avantajlar arasında sayılmaktadır (Kence, 1992; Uysal, 2004; Atik ve ark., 2010; Uyanık ve ark., 2013).

Fot. Kaynak : (Url – 2)

Türkiye, biyolojik çeşitliliğinin zenginliği bakımından kıta ülkeleri arasında 9. sıradadır. Dünyada 250.000 tohumlu bitki bulunmaktadır (Uncuoğlu, 2016; Özhatay ve ark., 2011). 2007 yılı sonu itibarıyla yurdumuzda bulunan bitki taksonları sayısının 12.476'ya ulaştığı belirlenmiştir (tür, alt tür ve varyete düzeyinde). Bu sayının % 32.7'sine karşılık gelen 4.080 adedi endemiktir.

Bir başka deyişle Türkiye çok sayıda önemli kültür bitkisi ve diğer bitki türlerinin orijin ya da çeşitlilik merkezidir (Şehirli ve ark., 2005). Avrupa'da Yunanistan 800 ile en fazla endemik türe sahip iken bu rakam ülkemizde 3000'den fazladır (Uyanık ve ark., 2013; Atik ve ark 2010). **Ülkemiz tüm Avrupa'da bulunan bitki türlerinin % 75'ine sahiptir.** Tüm bu yönleriyle Türkiye, biyolojik çeşitlilik bakımından bir kıta özelliği göstermekte olup dünyada eşsiz bir yere sahiptir.

Fot. Kaynak : (Url – 3)

Sonuç olarak; başta bitkisel biyoçeşitliliğin dolayısıyla da bitkisel genetik kaynakların dünya üzerindeki varlığının korunması ve saklanması gezegenimizdeki yaşamın sürdürülebilirliği açısından ekolojik bir öneme sahip olmakla beraber bu kaynaklardan üretilen ürünlerin küresel ekonomi temelinde önemli bir pazar değeri (500 - 800 milyar A.B.D \$ arasında değişen) olduğu da unutulmamalıdır (Kolankaya, 2012).

KAYNAKLAR

- Atik, A. D., Öztekin, M., Erkoç, F., 2010. Biyoçeşitlilik ve Türkiye'deki endemik bitkilere örnekler. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30 (1).
- Kence, A. 1992. Biyolojik Zenginlikler: Sorunlar ve Öneriler. Tarım ve Köyişleri Dergisi, Sayı 74.
- Kolankaya, N., 2012. Biyoçeşitliliğin Ekonomik Değeri ve Biyoekonomik Kalkınma Modeline Katkısı. Biyolojik Çeşitlilik Sempozyumu, 22 - 23 Mayıs 2012 Ramada Plaza Ankara / Söğütözü, Bildiri Özetleri, s: 12-13.
- Özhatay, N., Kültür, Ş., Gürdal, B., 2011. Check-list of Additional Taxa to the Supplement Flora of Turkey V., Turk J. Bot., 35: 589-624.
- Şehirali, S., M. Özgen, A. Karagöz, M. Sürek, S. Adak, İ. Güvenç, A. Tan, M. Burak, H. Ç. Kaymak, D. Kenar. 2005. Bitki Genetik Kaynaklarının Korunma Ve Kullanımı. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası VI. Teknik Kongresi. Cilt 1. Kozan Ofset, Ankara. 253- 273.
- Uyanık, M., Kara, Ş. M., Gürbüz, B., Özgen, Y. 2013. Türkiye'de Bitki Çeşitliliği Ve Endemizm. Ekoloji 2013 Sempozyumu, Tekirdağ.
- Uysal, İ. 2004. Canlı doğal kaynaklarımız: Türkiye'de Biyoçeşitlilik. Türktarım Dergisi, Sayı 155.
- Url-1 < <https://tr.pinterest.com/pin/447967494160136057/>>, erş. trh. 02.05.2017.
- Url-2 < <http://www.homeoftrabzon.com/sayfa/fauna-flora-147>>, erş. trh. 02.05.2017.
- Url-3 < <http://www.kew.org/science/data-and-resources/seeds> >, erş. trh. 02.05.2017.